

TOUCHABLE

Over de tekeningen van Caren van Herwaarden, door Arno Kramer, maart 2022

In het werk van Caren van Herwaarden speelt het menselijk lichaam een grote rol, de laatste jaren zijn daar ook paardenlichamen bijgekomen. Beide hebben veel gemeen. Van Herwaarden benadert ze op dezelfde wijze, hun levensdrang en kwetsbaarheid maakt ze tragische spelers in haar tekeningen, collages en aquarellen. Maar de mens is tragischer, want paarden zijn zich niet bewust van hun sterfelijkheid, hangen geen religie aan, ze zeuren en klagen niet. (vrij na Walt Whitman*)

In **De Wetten** schrijft Plato dat wij mensen geen andere keuze hebben dan het onderwijs te ondergaan van twee veeleisende “leraren”: genot en leed. Zij zijn het die ons op plezierige of verschrikkelijke wijze – maar altijd onder dwang – leren om te leven en om te overleven. Omdat we de meeste dingen die ons doen genieten of doen lijden gemeen hebben met alle anderen, versterken genot en leed de banden die de mensheid verbroederen. Omdat geen twee mensen op dezelfde wijze genieten of lijden, noch in de loop van hun leven aan precies hetzelfde genot en leed worden onderworpen, bezorgen ze elk van ons tegelijkertijd een onherhaalbare eigen “biografie”. En zo geven ze profiel aan de werkelijke individualiteit van elk mens.

In haar werk spreekt Caren van Herwaarden zich overigens over dat lijden en genot niet op expliciete wijze uit. Het is eerder dat haar werk deze gedachten oproept, dan dat zij al te letterlijk worden getekend. Toch zie je in de complexiteit van sommige werken dualiteit als sterk inhoudelijk gegeven. Ik duid dit nu aan met Eros en dood, maar er is vast meer aan de hand.

In haar tekeningen zie je vaak constructies of samensmeltingen van meerdere figuren, waarbij er een accent wordt gelegd op een gebaar, een hand op een arm of been. Soms doet zij dat door delen letterlijk uit te snijden en op een andere manier, met een andere techniek toe te voegen aan het totaal.

De complexiteit van de composities maakt dat je erg goed moet kijken hoe het ene beeld met het andere in verband wordt gebracht, maar je voelt in alles aan dat er iets wordt gezegd over de intimiteit tussen mensen en soms ook het tegenovergestelde: de afkeer. Er is een spanning tussen het vertrouwen in intimiteit en de afkeer ervan. Een persoon kan geïsoleerd worden getekend, alsof zij of hij graag in een eigen wereld van schoonheid bivakkeert. Soms probeert hij vergeefs contact te maken met anderen. De manier waarop Caren van Herwaarden een dergelijke eenzame gestalte weergeeft toont dan eens te meer aan dat deze eenzaamheid metaforisch groot is en dat die beslotenheid van een groep nog eens wordt versterkt door omarmingen van door elkaar getekende torso's en figuren. De transparantie die delen van het werk hebben, maakt het minder zwaar en beter te dragen. Het verhalende is van belang, maar het is geen dwingende, eenduidige interpretatie, er is voldoende ruimte voor de eigen visie van de kijker.

Caren van Herwaarden's gebruik van de figuratie is nooit academisch, maar staat in dienst van de zoektocht van elke tekening naar een ultiem en oorspronkelijk beeld. De combinatie van heldere lijnen versus geaquarelleerde delen maakt dat de tekeningen ook tactiel blijven boeien. Inhoud en techniek gaan een soepele relatie aan.

Agressie, drama, maar ook tederheid en intimiteit speelt een rol in Van Herwaardens werk. In de kluwen van mensen en paarden, waarin individualiteit ondergeschikt lijkt te zijn, ligt het verlangen naar intimiteit en samenhang als drijvende kracht besloten.

*

'...I think I could turn and live with animals, they are so placid and self-contain'd,
I stand and look at them long and long.

They do not sweat and whine about their condition,
They do not lie awake in the dark and weep for their sins,
They do not make me sick discussing their duty to God,
Not one is dissatisfied, not one is demented with the mania of owning things,
Not one kneels to another, nor to his kind that lived thousands of years ago,
Not one is respectable or unhappy over the whole earth...'

Walt Whitman, uit Song of Myself